

GRISPRODUKTION DANMARK

Fler danska grisar får ha knorren kvar

HERNING

Om fyra år ska det finnas 4 miljoner danska grisar med hela svansar. Modellen går ut på att merkostnaden finansieras av näringen och att volymerna säkerställs genom auktioner bland uppfödarna.

I dagsläget kuperas svansarna på 96–97 procent av de cirka 30 miljoner danska grisarna, allt för att undvika skador av svansbitning. Från början sågs faktiskt åtgärden som ett inslag i djurvälståndet.

Men intentionen har under flera år varit att minska andelen kuperade grisar. Dels på grund av det politiska trycket på hemmaplan, dels för att det enligt många bedömare är en tidsfråga innan mer långtgående bestämmelser införs på EU-nivå.

De flesta andra länder har kommit längre än Danmark även om Sverige och Finland är ensamma inom EU om att ha ett nationellt förbud. Italien, Portugal och Spanien uppger sig exempelvis alla föda upp någonstans mellan 10 och 25 procent av sina grisar med hela svansar.

Skarpt läge till 2025

Projektet Hele haler (hela svansar) har nu pågått i två år och resulterat i en modell som går i skarpt läge under våren 2025. Den innebär att uppfödare lägger anbud på en viss mängd grisar till ett visst pris för att täcka sina merkostnader.

– Målet är att under 2026 gå från nuvarande 500 000 grisar med hela svansar till 1 miljon grisar. Planen är att fördubbla antalet tre år i rad så att vi hamnar på runt 4 miljoner grisar 2028, säger Niels-Peder Nielsen på Landbrug & Fødevarers grissektion.

Pengarna kommer från en fast avgift som alla grisuppfödare oavsett produktionsform betalar till Svineavgiftsfonden. Det är suggbesättningarna som lägger bud i vad som kan liknas vid en auktion. Den pågår tills tillräcklig volym är uppnådd och sedan får alla uppfödare ersättning i nivå med de högsta buden.

– Om några till exempel bjuder 15 kronor per gris, andra 20 kronor och ytterligare några bjuder 25 kronor så får alla den högsta summan, förklarar Niels-Peder Nielsen.

Förhandla om ersättningen

Sedan får smågrisuppfödaren i en förhandling göra upp med slaktgrisuppfödaren om hur stor del av ersättningen som denne ska ha.

Landbrug & Fødevarer, som blir administratör, har räknat på merkost-

I Danmark införs från och med 2025 en ersättning till de uppfödare som levererar grisar med hela svansar. På bilden: Hans Peter Sonne, smågrisproducent på Bornholm.

Foto: Göran Berglund

Niels-Peder Nielsen från Landbrug & Fødevarers grissektion.

naderna i form av främst ökad tillsyn, större utrymme för varje gris och mer förströelsematerial. Beräkningen landar på 30–32 danska kronor (45–49 svenska kronor) per gris av vilka 16–17 kronor uppkommer i smågrisstallet.

Den extra tillsynen av grisarna går mycket ut på att lära sig se tecken på förestående svansbitning. Det kan vara att en del grisar går med hängande svans som de trycker in mellan bakbenen.

– De flesta svansbitningarna sker två–tre veckor efter avvänjning. Stoppar man dem i smågrisstallet får man i regel inte in dem bland slaktgrisarna, säger Dorthe Poulsgård på kunskapsinstitutet Seges.

De cirka 500 000 grisar som föds upp med hela svansar i Danmark i dag utgörs av ekologiska frilandsgrisar och de båda koncepten Antoniusgrisen och Bornholmergrisen.

– Vi hade i stort sett aldrig kuperat

innan vi gick in i konceptet så för oss har det inte varit någon större skillnad. Men det gäller att vara observant på de små förändringarna, säger Hans Peter Sonne, smågrisproducent utanför Rønne på Bornholm.

Sprejmärker grisar som biter

Bornholmergrisen går i stort sett att likna vid svensk grisuppfödning. Suggorna hålls lösgående, svanskupering är förbjuden, grisarna har tillgång till halm på stallgolvet och har 30 procent större golvnya än i konventionell dansk uppfödning.

– Mitt råd är att inte avvänja för tidigt utan vänta till cirka 28 dygn när grisarna har lärt sig att äta foder. Vår erfarenhet är att potatismjöl och salt kan minska eventuella problem och vi sprejmärker grisar som biter. Vi har alltid sprejburken med oss, berättar Hans Peter Sonne.

Krav på grisvälfärd Danmark vs Sverige

- I Danmark ska grisarna under uppfödning till slakt (22–110 kilo) ha minst 0,69 kvadratmeter boxyta där minst 0,23 kvadratmeter ska utgöras av fast golvnya.
- I Sverige är motsvarande minimimått 0,9 kvadratmeter boxyta,

därav 0,67 kvadratmeter fast golvnya.

- Svenska regler kräver förströelsematerial i form av halm på golvet. I Danmark räcker det med en halmhäck som grisarna kan komma åt.

Källa: Seges

Alla stall lämpar sig inte för uppfödning utan svanskupering, konstaterar Jacob Drehn, driftsledare på Føllenslev utanför Kalundborg på Själland, som har en integrerad produktion med fyra slaktgrisstall av vilka cirka 20 procent föds upp utan att svanskuperas.

– Vi har behållit samma antal grisar i boxarna men har en tom stia i varje ände av stallet för att kunna flytta problemgrisar dit. Vi har också utökat personalen med en person för att klara av tillsynen, säger Jacob Drehn.

Kompensationen för grisar som inte kuperas ska betalas ut kvartalsvis och de som får stora problem under perioden kan dra sig ur. Det kommer att ske oanmälda kontroller på 10 procent av smågrisbesättningarna.

Göran Berglund 010-184 42 83
goran.berglund@landlantbruk.se